

Nr 257.

Godkänd av första kammaren den 31 maj 1933.

Godkänd av andra kammaren den 31 maj 1933.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa praktiska utbildningslinjer på realskolans åldersstadium m. m. jämte i ärendet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 101.)

Till Konungen.

I en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1933 dagtecknad proposition, nr 161, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medgiva,

dels att från och med budgetåret 1933/1934 högst fyra yrkesbestämda högre folkskolor, vilka därtill skola av Kungl. Maj:t utses, må i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet anförts samt i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, försöksvis anordnas såsom praktiska mellanskolor,

dels att under budgetåret 1933/1934 statsbidrag till dessa skolor må utgå ur förslagsanslaget till högre folkskolor i enlighet med de grunder, som äro eller varda bestämda beträffande yrkesbestämda högre folkskolor,

dels att, vid en var av högst tre realskolor eller kommunala mellanskolor, vilka därtill av Kungl. Maj:t utses, må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet anförts samt i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, från och med budgetåret 1933/1934 försöksvis anordnas en praktisk utbildningslinje,

dels ock att kostnaderna för dylik linje må bestridas från reservationsanslaget till de allmänna läroverken, respektive förslagsanslaget till kommunala mellanskolor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, likalydande motioner (I: 265 och II: 446), i vilka motioner hemställts, bland annat, att riksdagen ville tydligt uttala, att försök med s. k. inbyggd linje kan få äga rum även vid realskola, som är direkt förenad med gymnasium.

Det har länge varit ett starkt framträdande behov att åt den delen av landets ungdom, som lämnat folkskolans åldersstadium och önskar vidare utbildning före inträdet i det praktiska livet, kunna erbjuda en skola, som — utan att släppa allmänbildningssyftet — vore i stånd att lämna en mindre teoretiskt betonad och för blivande praktisk yrkesverksamhet bättre anpassad undervisning än våra nuvarande realskolor, dock utan att vara en yrkesutbildningsanstalt med dess mera begränsade uppgifter. Tillkomsten av en sådan skoltyp har ansetts eftersträfvansvärd framförallt därför, att den skulle möjliggöra en minskning av den i vårt land sedan gammalt alltför rika tillströmningen till de teoretiska banorna samt tillgodose det med näringslivets utveckling alltmera

ökade behovet av sådana hjälpkrafter, vilkas utbildning redan på ett tidigt stadium inriktats på deras framtida praktiska livsuppgift. Visserligen hava de yrkesbetonade högre folkskolorna på ett förtjänstfullt sätt sökt i någon mån avhjälpa den brist i vårt skolväsende, som sålunda förelegat, men med sina begränsade resurser och med den isolering i förhållande till det allmänna skol-systemet, vari de befunnit sig genom avsaknaden av normerande bestämmelser i fråga om kompetensvärdet av en vid dem fullgjord studiegång, hava de icke förmått att på ett verksamt sätt upptaga konkurrensen med de statliga eller av staten understödda rent teoretiska skolorna.

Då nu efter många års utredningar riksdagen i år genom Kungl. Maj:ts försorg satts i tillfälle att pröva ett utarbetat förslag i ämnet, är det att hälsa med tillfredsställelse, att sålunda ett första steg tagits till förverkligande av ovanberörda, för vårt undervisningsväsende synnerligen viktiga önskemål.

Kungl. Maj:ts förslag avser, att de ifrågasatta anordningarna ännu så länge skola hava karaktären av försök, och riksdagen finner det för sin del vara klokt, att man tills vidare prövar sig fram i fråga om denna nya skoltyp.

I fråga om de fristående praktiska mellanskolorna innebär Kungl. Maj:ts förslag bland annat, att de skola anordnas såsom 4-åriga. Kungl. Maj:t har således anslutit sig till den mening rörande utbildningstiden vid dessa skolor, som hävdats av 1927 års skolsakkunniga och skolöverstyrelsens majoritet.

Såsom framgår av propositionen, har emellertid på sakkunnigt håll även den uppfattningen gjort sig gällande, att ifrågavarande skolor borde göras 3-åriga, och jämväl 1927 års skolsakkunniga hava ansett, att under vissa förutsättningar treåriga praktiska linjer, byggda på sjukklassig folkskola, borde kunna föra sina lärjungar fram till den kunskaps- och bildningsnivå, som här ifrågavarande skoltyp åsyftar. Med hänsyn till de sålunda rådande olika meningarna ifråga om utbildningstidens längd, synes riksdagen hinder icke böra möta för Kungl. Maj:t att låta anställa försök även med 3-årig praktisk mellanskola, byggande på sjukklassig folkskola. De i Kungl. Maj:ts hemställan först nämnda försöken torde i anledning härav böra få omfatta högst fem i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna högst fyra yrkesbestämda högre folkskolor.

Vad angår arvodena till lärare vid nu ifrågavarande skolor, har riksdagen intet att erinra mot att dessa under försökstiden bestämmas av Kungl. Maj:t i enlighet med de grunder, departementschefen angivit. Riksdagen förutsätter emellertid, att då frågan om en definitiv organisation av de praktiska mellanskolorna eventuellt blir aktuell, avlöningsbestämmelserna för lärare vid dessa skolor på vanligt sätt bliva underställda riksdagens prövning.

I motionerna har hemställts, att riksdagen ville tydligt uttala, att försök med s. k. inbyggd linje kan få äga rum även vid realskola, som är direkt förenad med gymnasium. Riksdagen har för sin del uppfattat innebörden av Kungl. Maj:ts förslag så, att därmed icke åsyftats att utesluta den i motionerna avsedda anordningen. Emellertid har riksdagen intet att erinra mot att detta kommer till än tydligare uttryck i riksdagens beslut, vilket torde kunna ske därigenom, att riksdagen medger anordnande av praktisk utbildningslinje vid högst tre "allmänna läroverk" (i stället för propositionens "realskolor").

I övrigt har riksdagen icke något att erinra i anledning av Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till ovannämnda motioner (I: 265 och II: 446), i vad dessa motioner avse anordnande av för-

sök med inbyggd linje även vid realskola, som är direkt förenad med gymnasium, medgivit

dels att från och med budgetåret 1933/1934 högst fem yrkesbestämda högre folkskolor, vilka därtill skola av Kungl. Maj:t utses, må i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över ekklesiastikärenden för den 24 februari 1933 och av riksdagen här ovan anförts samt i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, försöksvis anordnas såsom praktiska mellanskolor,

dels att under budgetåret 1933/1934 statsbidrag till dessa skolor må utgå ur förslagsanslaget till högre folkskolor i enlighet med de grunder, som äro eller varda bestämda beträffande yrkesbestämda högre folkskolor,

dels att vid högst tre allmänna läroverk eller kommunala mellanskolor, vilka därtill av Kungl. Maj:t utses, må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över ekklesiastikärenden för den 24 februari 1933 anförts samt i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, från och med budgetåret 1933/1934 försöksvis anordnas en praktisk utbildningslinje,

dels ock att kostnaderna för dylik linje må bestridas från reservationsanslaget till de allmänna läroverken, respektive förslagsanslaget till kommunala mellanskolor.

Stockholm den 31 maj 1933.

Med undersätlig vörndnad.
